

Adolfas Laimutis Telksnys

Žymus lietuviškų skaičiavimo mašinų kūrėjas, interneto plėtros Lietuvoje pradininkas, akademikas, profesorius habilituotas daktaras Adolfas Laimutis Telksnys gimė 1930 m. lapkričio 24 d. Runionyse, Molėtų rajone, mirė 2022 m. spalio 24 d. Vilniuje.

A. L. Telksnio abu tėvai buvo pradinių klasių mokytojai. Būdamas penkerių su puse Laimutis pradėjo lankyti mokyklą. 1941 m. baigė Saldutiškio pradinės mokyklos šešis skyrius. 1941 m. birželio mėn. Lietuvoje prasidėjo trėmimai. Į tremtinių sąrašus buvo įtraukta ir A. L. Telksnio šeima, todėl nieko nelaukdami Telksniai paliko Saldutiškį. 1941 m. rudenį Laimutis išvyko pas tetą ir tetę mokslus Utenos gimnazijoje, kurioje iki 1944 m. baigė penkias gimnazijos klases. 1944 m. gruodžio mėn. sužinojus, kad bus tremiama Telksnių šeima, pradėjo slapstyti Lietuvoje. Vėliau tėvas Adolfas Telksnys pasikeitė vardą ir pavardę į Jono Ruzgo, o visiems pranešė, kad jis žuvo. 1945 m. A. L. Telksnys pradėjo lankyti Krakių gimnaziją, ją baigė 1948 m. Mokslai jam labai gerai sekėsi net daug nedirbant. Baigus mokyklą pavyko gauti gerą charakteristiką ir 1948 m. jis įstojo į tuometį Kauno universitetą, Elektrotechnikos fakultetą, mokėsi elektrotechnikos specialybės.

1953 m. A. L. Telksnys gavo inžinieriaus elektrotechniko diplomą. Kaip gerą studentą jį globojo pats Kauno politechnikos instituto rektorius K. Baršauskas. Jis pasiūlė iškart po baigimo stoti į aspirantūrą. Tačiau po kiek laiko rektorius pranešė, kad dėl Telksnių šeimos „nepatikimumo“ Laimutis studijuoti aspirantūroje negali. Ieškant išeities buvo pasiūlyta vykti aspirantūrai į Sibirą, bet dėl KGB ten taip pat nebuvo leista studijuoti. Vis dėlto, toks rektoriaus raginimas mokyti paskatino Laimutį mylėti mokslą visą gyvenimą.

A. L. Telksnys, dar būdamas studentu, pradėjo dirbti. Susidarius tokioms aplinkybėms jis nutarė toliau tęsti inžinieriaus darbą Lietuvos valstybiniame projektavimo institute Kaune. Pirmajame darbe Laimutis sparčiai kilo karjeros laiptais – vyresnysis inžinierius, vėliau – Elektrotechnikos sektoriaus vadovas. Darbo reikalais jam tekdavo dažnai lankytis Maskvoje. Vis pasvajodavęs apie mokslinę veiklą, domėdavosi ir galimybe įstoti į aspirantūrą. Atradęs galimybę, jis slaptai pateikė dokumentus, parašė referatą („Operatorinių metodų panaudojimas sistemų su elektroninėmis lempomis projektavimui“), labai gerai išlaikė egzaminus ir 1957 m. tapo TSRS mokslų akademijos Automatikos ir telemechanikos

instituto Maskvoje aspirantu. Disertacijos vadovu buvo paskirtas vienas garsiausių tuo metu TSRS akademikų, statistinių metodų valdymo specialistas V. S. Pugačiovas.

1960 m. gegužės 19 d. A. L. Telksnys Maskvoje TSRS MA automatikos ir telemechanikos institute apgynė kandidatinę disertaciją „Automatinio valdymo sistemų statistinė analizė elektroninio modeliavimo įrenginių pagalba“ ir įgijo technikos mokslų kandidato laipsnį.

Apgynęs kandidatinę disertaciją A. L. Telksnys 1960 m. vasarą grįžo į Lietuvą, kur sutiko užimti Specialaus konstravimo biuro prie Vilniaus skaičiavimo mašinų gamyklos vyriausiojo inžinieriaus pareigas.

1965 m. spalio 1 d. A. L. Telksnys, įkalbėtas Fizikos ir matematikos instituto (FMI) direktoriaus pavaduotojo Vytauto Statulevičiaus, perėjo dirbti į FMI (nuo 2018 m. Duomenų mokslo ir skaitmeninių technologijų institutas), kur tapo Atpažinimo procesų sektoriaus vadovu (iki 2010).

Nuo tada visa tolesnė akademinė veikla buvo susijusi su darbu šiame institute. Nuo 1967 m. iki 1993 m. buvo Fizikos ir matematikos instituto (vėliau Matematikos ir kibernetikos instituto bei Matematikos ir informatikos instituto) direktoriaus pavaduotoju.

1977 m. jam suteiktas profesoriaus vardas. 1994 m. tapo UNESCO katedros „Informatika humanitaroms“ vadovu. Nuo 1991 m. – LMA Technikos mokslų skyriaus Elektronikos ir informatikos mokslų sekcijos pirmininkas.

Jis buvo Kauno technologijos universiteto garbės daktaras, Lietuvos mokslų akademijos narys, Atpažinimo procesų skyriaus ir UNESCO katedros „Informatika humanitaroms“ vadovas Matematikos ir informatikos institute, 1968, 1980 ir 2008 m. Lietuvos mokslo premijų laureatas. Apdovanotas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 4-ojo laipsnio ordinu, Baltijos asamblėjos medaliu, Vytauto Didžiojo universiteto aukso medaliu, Lietuvos mokslų akademijos atminimo medaliu, Lietuvos valstybės ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro kryžiumi, jam skirtas Informacinės visuomenės plėtros komiteto „Naujojo knygnešio“ apdovanojimas, asociacijos „Infobalt“ IT sektoriaus vėliavnešio apdovanojimas. Paskelbė per 180 mokslinių straipsnių, 6 išradimų autorius.

Parengė:

LMA Technikos mokslų skyriaus vyriausioji koordinatore
Valerija Paškauskienė

Naudoti šaltiniai:

1. LMA tikrojo nario A. L. Telksnio asmens byla
2. Akademiko A. L. Telksnio nekrologas el. leidinyje „LMA žinios“ 2022 m. Nr. 4 (102)
3. Virginijos Valuckienės nuotrauka